

§ 318

Dnr 00166/2021

**Remissyttrande om Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten
Öppna insatser utan samtycke**

Sammanfattning

Socialnämnden ska yttra sig över Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke. Rapporten innehåller sammanfattningsvis följande författningsförslag:

- Att åldersgränsen sänks så att det blir möjligt att mot vårdnadshavares samtycke besluta om öppna insatser enligt 3 kap. 6 a och b §§ SoL från 12 års ålder, om socialnämnden bedömer att det är lämpligt och barnet själv samtycker till insatsen.
- Att 22 § LVU utvidgas till att även omfatta situationer som avses i 2 § LVU för att förebygga att barnet eller den unge behöver beredas vård om bristerna i hemmiljön fortsätter.

Förvaltningens remissvar föreligger i ärendet.

Ordförandens förslag

Ordförande instämmer i förvaltningens bedömning.

Ordförandens förslag till socialnämnden är

att godkänna skrivelsen som sitt yttrande till Socialdepartementet.

Behandling av förslag

Ordföranden konstaterar att det bara finns ett förslag till beslut och finner att socialnämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Socialnämnden beslutar

att godkänna skrivelsen som sitt yttrande till Socialdepartementet.

Beslutet ska skickas till

Handläggaren
Socialdepartementet

Socialnämnden

Sammanträdesdatum 20 december 2021

Remissyttrande om Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke, dnr 00166/2021

Sammanfattning

Socialnämnden ska yttra sig över Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke. Rapporten innehåller sammanfattningsvis följande författningsförslag:

- Att åldersgränsen sänks så att det blir möjligt att mot vårdnadshavares samtycke besluta om öppna insatser enligt 3 kap. 6 a och b §§ SoL från 12 års ålder, om socialnämnden bedömer att det är lämpligt och barnet själv samtycker till insatsen.
- Att 22 § LVU utvidgas till att även omfatta situationer som avses i 2 § LVU för att förebygga att barnet eller den unge behöver beredas vård om bristerna i hemmiljön fortsätter.

Förvaltningens remissvar föreligger i ärendet.

I ärendet finns följande handlingar

- Tjänsteskrivelse
- Socialstyrelsens rapport Öppna insatser utan samtycke S2019/04727

Förslag till beslut

Ordförande instämmer i förvaltningens bedömning.

Ordförandens förslag till socialnämnden är

att godkänna skrivelsen som sitt yttrande till Socialdepartementet.

Julia Lelièvre
Ordförande

Beslutet ska skickas till

Handläggaren
Socialdepartementet

Socialnämnden

Sammanträdesdatum 20 december 2021

Remissyttrande om Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke, dnr 00166/2021

Sammanfattning

Socialnämnden ska yttra sig över Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke. Rapporten innehåller sammanfattningsvis följande författningsförslag:

- Att åldersgränsen sänks så att det blir möjligt att mot vårdnadshavares samtycke besluta om öppna insatser enligt 3 kap. 6 a och b §§ SoL från 12 års ålder, om socialnämnden bedömer att det är lämpligt och barnet själv samtycker till insatsen.
- Att 22 § LVU utvidgas till att även omfatta situationer som avses i 2 § LVU för att förebygga att barnet eller den unge behöver beredas vård om bristerna i hemmiljön fortsätter.

Beredning

Socialdepartementet har översänt Socialstyrelsens rapport för socialnämndens yttrande. I beredningen har verksamhetschef Jessica Granquist och förvaltningsjurist Frida Andersson deltagit.

I ärendet finns följande handlingar

- Socialstyrelsens rapport Öppna insatser utan samtycke S2019/04727

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag till socialnämnden är

att godkänna skrivelsen som sitt yttrande till Socialdepartementet.

Socialförvaltningens yttrande

Socialnämnden förordar förslaget om ändring i socialtjänstlagen innebärande att åldersgränsen sänks beträffande barns bestämmanderätt i fråga om insatser enligt 3 kap. 6 a och b §§ SoL.

Socialnämnden avstyrker förslaget om att utvidga bestämmelsen i 22 § LVU till att även omfatta förebyggande insatser utifrån missförhållanden i hemmet.

Sänkt åldersgräns för öppna insatser utan samtycke enligt SoL

Bestämmelserna i 3 kap. 6 a § SoL reglerar bistånd i form av öppna insatser och av 3 kap. 6 b § SoL reglerar insatserna kontaktperson, kontaktfamilj och särskilt kvalificerad kontaktperson. Enligt den nuvarande utformningen av bestämmelserna är det möjligt att besluta om insatser för barn över 15 år utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

Författningsförslaget innebär att åldersgränsen sänks så att det blir möjligt att mot vårdnadshavarens vilja besluta om insatser enligt båda lagrummen till barn redan från 12 års ålder, om socialnämnden bedömer att det är lämpligt och barnet själv samtycker till insatsen. För att beslut om insatser enligt 3 kap. 6 a och b §§ SoL ska bli för handen krävs att insatsen bedöms lämplig. Vid lämplighetsbedömningen ska socialnämnden enligt Socialstyrelsen beakta om det finns förutsättningar att genomföra insatsen utan att barnets situation i hemmet försvåras. Vårdnadshavarens inställning till insatsen kan vara en sådan omständighet som gör ett beslut om insats olämpligt. Det föreslås inga ändringar i processbehörighetsåldern enligt SoL och LVU, vilket innebär att barn under 15 år fortsatt inte kan ansöka om insatser på egen hand. Det är i socialnämndens mening godtagbart att barns processbehörighetsålder inte harmonierar med barns bestämmanderätt i detta avseende. För att ändringar ska göras i barns processbehörighetsålder behövs en mer övergripande utredning av frågan. Socialnämnden har därför inget att erinra mot i denna del.

Förslaget innebär en viss utökning av socialnämndens befogenheter och möjliggör att fler barn får tillgång till öppna insatser och stärker yngre barns bestämmanderätt i frågor som i mycket hög grad berör dem. Det ska poängteras att socialnämnden beslutar om öppna insatser på frivillig grund i en tydlig majoritet av ärendena. Beslut om öppna insatser mot vårdnadshavarens vilja är således sällan förekommande. Eftersom insatserna ifråga innebär ett mindre intrång i föräldrarnas bestämmanderätt menar socialnämnden att det är ett väl avvägt förslag och nämnden ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna i socialtjänstlagen. Detta särskilt mot bakgrund av vinsterna med förebyggande insatser i ett tidigt skede och vikten av barns rätt till delaktighet.

Utvidgad möjlighet att besluta om förebyggande insatser enligt LVU

I dagsläget kan förebyggande insatser enligt 22 § LVU ges oberoende av samtycke från barnet eller den unge, om han eller hon fyllt 15 år, och den unges vårdnadshavare. Bestämmelsen syftar till att möjliggöra beslut om öppna insatser till barn och unga som behöver bryta ett beteende som avses i 3 § LVU innan omständigheterna är sådana att barnet eller den unge behöver beredas vård enligt LVU.

Författningsförslaget innebär att 22 § LVU utvidgas till att även omfatta situationer som avses i 2 § LVU för att förebygga att barnet eller den unge behöver beredas vård om bristerna i hemmiljön fortsätter. Det ska poängteras att Socialstyrelsen inte förordar den utvidgning av 22 § LVU som föreslås. De huvudsakliga argumenten för att inte genomföra förslaget är att grundproblematiken med brister i hemmiljön inte avhjälps med insatser riktade till barnet eller den unge. Vidare anförs att öppna insatser med stöd av

tvångslagstiftningen kan försätta barnet i en lojalitetskonflikt och ytterligare försämra barnets situation i hemmet.

Socialnämnden instämmer i Socialstyrelsens bedömning och avstyrker förslaget om utvidgning av 22 § LVU. Socialnämnden efterfrågar istället en genomgripande översyn av LVU i sin helhet för att däribland utreda möjligheterna att minska det nuvarande glappet i lagstiftningen mellan frivilliga insatser och vård med stöd av tvångslagstiftningen. Socialnämnden ser ett behov av utökade rättsliga förutsättningar att besluta om förebyggande insatser för att kunna undanröja att det uppstår behov av en ingripande placering utanför hemmet. Problematiken avhjälpes dock inte av den föreslagna lagändringen i 22 § LVU eftersom det inte bedöms vara effektivt att rikta insatser till barnet när grundproblematiken är hänförlig till föräldrarna. Förslaget är därför inte förenligt med den grundläggande förvaltningsrättsliga proportionalitetsprincipen.

Barnkonsekvensanalys

Förslaget om ändring i socialtjänstlagen ökar socialtjänstens befogenhet och ger större möjligheter att säkerställa barns rätt till stöd i enlighet med artikel 6 barnkonventionen. Samtidigt medför förslaget en större bestämmanderätt för barnet enligt artikel 12 barnkonventionen även när vårdnadshavaren är av en annan åsikt. Den föreslagna ändringen bedöms därför vara till barnets bästa. Sammanfattningsvis bedöms förslaget verka som ett erkännande av barn som rättighetsbärare och det tydliggör barnets perspektiv under hela handlägningsprocessen.

Den föreslagna ändringen i lag med särskilda bestämmelser om vård av unga bedöms till viss del förenlig med artikel 6 barnkonventionen utifrån den ökade möjligheten att tillgodose barns rätt till stöd. Förslaget ger dock inte socialtjänsten befogenhet att besluta om insatser till vårdnadshavarna för att förhindra att förhållandena i hemmet utvecklas till att omfattas av de grunder som anges i 2 § LVU. Det bedöms därför inte försvarligt utifrån proportionalitetsprincipen att ge socialtjänsten befogenhet att fatta beslut mot barnets och vårdnadshavares vilja i detta avseende. Förslaget bedöms därför inte vara förenligt med barnets bästa.

Emelie Erixon
Socialdirektör

Jessica Granquist
Verksamhetschef
Verksamhet Gemensamma resurser

Beslutet ska skickas till

Handläggaren
Socialdepartementet